РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

16 март 2010 година*

По дело C-325/08

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Cour de cassation (Франция) с акт от 9 юли 2008 г., постъпил в Съда на 17 юли 2008 г., в рамките на производство по дело

Olympique Lyonnais SASP

срещу

Olivier Bernard,

Newcastle UFC,

* Език на производството: френски.

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н K. Lenaerts и г-жа P. Lindh, председатели на състав, г-н C. W. A. Timmermans, г-н A. Rosas, г-н P. Kūris, г-н E. Juhász, г-н A. Borg Barthet и г-н M. Ilešič (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,
секретар: г-н M.-A. Gaudissart, началник на отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 5 май 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Olympique Lyonnais SASP, от адв. J.-J. Gatineau, avocat,

— за Newcastle UFC, от SCP Celice-Blancpain-Soltner, avocats,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа A. Czubinski, в качеството на представители,

— за италианското правителство, от г-жа I. Bruni, в качеството на представител, подпомагана от г-н D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

— за нидерландското правителство, от г-жа C. M. Wissels и г-н M. de Grave, в качеството на представители,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-н S. Ossowski, в качеството на представител, подпомаган от г-жа D. J. Rhee, barrister,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н M. Van Hoof и г-н G. Rozet, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 юли 2009 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 39 ЕО.

2 Това запитване е отправено в рамките на спор между Olympique Lyonnais SASP (наричано по-нататък „Olympique Lyonnais“) и г-н Bernard, професионален футболен играч, както и Newcastle UFC, учреден по английското право клуб, относно заплащането от последните на обезщетение за вреди, поради това че г-н Bernard едностранно прекратил задълженията си, произтичащи от член 23 от Хартата на професионалния футбол за сезон 1997/1998 г. на Френската федерация по футбол (наричана по-нататък „Хартата“).

Правна уредба

Национално право

3 Към момента на събитията по главното производство наемането на футболните играчи във Франция се урежда с харта, която има характер на колективен трудов договор. Раздел III, глава IV от нея се отнася до категорията „joueurs espoir“ (млада надежда), а именно играчи на възраст между 16 и 22 години, наети въз основа на срочен договор в качеството на обучавани от професионален клуб играчи.

4 Хартата задължава „joueur espoir“ след приключване на обучението му, ако клубът, който го е обучил, изисква това от него, да подпише първия си договор като професионален играч с този клуб. В тази връзка член 23 от Хартата в редакцията ѝ, приложима към фактите по главното производство, предвижда:

„[…]

При нормалното изтичане на срока на договора [на „joueur espoir“] тогава клубът има право да изисква от другата страна да подпише договор като професионален играч.

[…]“

5 Хартата не съдържа схема за обезщетяване на обучаващия клуб, в случай че даден играч в края на обучението си откаже да подпише договор като професионален играч с този клуб.

6 В такъв случай обаче обучаващият клуб има възможност да предяви иск срещу „joueur espoir“ на основание член L. 122-3-8 от френския трудов кодекс поради прекратяване на договорните задължения, произтичащи от член 23 от Хартата, за осъждане на посочения играч да му заплати обезщетение за вреди. Този член L. 122-3-8 от френския трудов кодекс в редакцията си, приложима към фактите по спора в главното производство, гласи:

„Без съгласие на страните срочният договор може да бъде прекратен преди изтичането на срока само в случаите на сериозно нарушение или непреодолима сила.

[…]

Неспазването на тези разпоредби от наетото лице поражда за работодателя правото на обезщетение за вреди и пропуснати ползи, съответстващо на претърпяната вреда.“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

7 През 1997 г. г-н Bernard сключва договор като „joueur espoir“ с Olympique Lyonnais за три сезона, считано от 1 юли същата година.

8 Преди датата на изтичане на този договор Olympique Lyonnais предлага на г-н Bernard да подпише едногодишен договор като професионален играч, считано от 1 юли 2000 г.

9 Г-н Bernard отказва да подпише посочения договор и през август 2000 г. сключва с Newcastle UFC договор като професионален играч.

10 Когато научава за този договор, Olympique Lyonnais предявява иск срещу г-н Bernard пред Conseil de prud'hommes de Lyon (Съд по трудови спорове в Лион), за да бъдат осъдени солидарно г-н Bernard и Newcastle UFC да му заплатят обезщетение за вреди. Претендираната сума възлиза на 53 357,16 EUR, или според акта за преюдициално запитване — сума, равна на възнаграждението, което г-н Bernard би получил за една година, ако беше подписал предложения от Olympique Lyonnais договор.

11 Conseil de prud'hommes de Lyon приема, че г-н Bernard е прекратил едностранно договора си и го осъжда солидарно с Newcastle UFC да заплати на Olympique Lyonnais обезщетение за вреди в размер на 22 867,35 EUR.

12 Cour d'appel de Lyon отменя това решение. Той приема по същество, че задължението на даден играч да подпише в края на обучението си договор като професионален играч с клуба, който го е обучил, съдържа и корелативна забрана за този играч да подписва такъв договор с клуб от друга държава членка, което представлява нарушение на член 39 ЕО.

13 Olympique Lyonnais подава жалба срещу постановеното от Cour d'appel de Lyon решение.

14 Cour de cassation приема, че макар член 23 от Хартата формално да не забранява на млад играч да сключва договор като професионален играч с клуб от друга държава членка, в резултат на тази разпоредба се възпрепятстват или разубеждават младите играчи да подписват такива договори, доколкото нарушението на тази разпоредба би могло да доведе до присъждане на обезщетение за вреди.

15 Cour de cassation подчертава, че спорът по главното производство създава затруднения при тълкуването на член 39 ЕО, тъй като поставя въпроса дали такова ограничение може да бъде оправдано от целта да се насърчава наемането и обучението на млади професионални футболисти, както се установява от Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman (C-415/93, Recueil, стр. I-4921).

16 При тези условия Cour de cassation решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) […] Допуска ли установеният в [член 39 ЕО] принцип за свободно движение на работници разпоредба на националното право, съгласно която „joueur espoir“, който след приключване на периода на обучение подпише договор като професионален играч с клуб на друга държава членка на Европейския съюз, може да бъде осъден да заплати обезщетение за вреди?

2) При утвърдителен отговор, необходимостта да се насърчава наемането и обучението на млади професионални играчи съставлява ли легитимна цел или императивно съображение от обществен интерес, която/което да е от естество да обоснове такова ограничение?“

По преюдициалните въпроси

17 С въпросите си, които следва да бъдат разгледани едновременно, запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали представлява ограничение по смисъла на член 45 ДФЕС режим, според който „joueur espoir“ може да бъде осъден да заплати обезщетение за вреди, когато след приключване на периода на обучението си подпише договор като професионален играч не с клуба, в който се е обучавал, а с клуб от друга държава членка, и ако това е така, дали същият режим е оправдан от необходимостта да се насърчава наемането и обучението на млади играчи.

Становища, представени на Съда

18 Според Olympique Lyonnais, член 23 от Хартата не представлява пречка за ефективното свободно движение на „joueur espoir“, при положение че същият може свободно да подпише договор като професионален играч с клуб от друга държава членка при едно-единствено условие — да заплати обезщетение на предишния си клуб.

19 От друга страна, Newcastle UFC, френското, италианското, нидерландското правителство и правителството на Обединеното кралство, както и Комисията на Европейските общности твърдят, че режим като разглеждания в главното производство представлява ограничение за свободното движение на работници, което по принцип е забранено.

20 Ако се приеме, че член 23 от Хартата представлява пречка за свободното движение на „joueur espoir“, като се позовава на посоченото по-горе Решение по дело Bosman, Olympique Lyonnais счита, че тази разпоредба е оправдана от необходимостта да се насърчава наемането и обучението на млади играчи, доколкото единствената ѝ цел е да даде възможност на обучаващия клуб да възстанови направените от него разходи за обучение.

21 Обратно, Newcastle UFC твърди, че посоченото по-горе Решение по дело Bosman ясно приравнява всяко „обезщетение за обучение“ на несъвместимо с принципа за свободното движение на работници ограничение, тъй като наемането и обучението на млади играчи не представлява императивно съображение от обществен интерес, което е от естество да обоснове такова ограничение. Освен това Newcastle UFC поддържа, че при разглеждания в главното производство режим обезщетението за вреди се определя въз основа на произволни критерии, които не са предварително известни.

22 Френското, италианското, нидерландското правителство и правителството на Обединеното кралство, както и Комисията на Европейските общности поддържат, че според посоченото по-горе Решение по дело Bosman, насърчаването на наемането и обучението на млади футболисти представлява легитимна цел.

23 Френското правителство обаче твърди, че при разглеждания в главното производство режим обезщетението за вреди, което обучаващият клуб може да претендира, се изчислява не според направените разходи за обучение, а според претърпените от клуба вреди. Според това правителство, както и според правителството на Обединеното кралство, такъв режим не отговаря на изискванията за пропорционалност.

24 Италианското правителство смята, че система за обезщетяване може да се приеме за пропорционална мярка за постигане на цел, състояща се в насърчаване на наемането и обучението на млади играчи, доколкото обезщетението се определя въз основа на добре определени параметри и се изчислява в зависимост от понесените от обучаващия клуб разходи. Това правителство подчертава, че възможността да се претендира „обезщетение за обучение“ е от особено значение най-вече за малките клубове, които разполагат с ограничени структура и бюджет.

25 Френското, италианското правителство, правителството на Обединеното кралство, както и Комисията на Европейските общности се позовават освен това на Правилника за статута и трансфера на играчи на Международната федерация на футболните асоциации (FIFA), влязъл в сила през 2001 г., а именно след настъпване на разглежданите в главното производство факти. Този правилник съдържа разпоредби относно изчисляването на „обезщетенията за обучение“,

които се прилагат в случаи, когато играч в края на обучението в клуб в една държава членка подписва договор като професионален играч с клуб в друга държава членка. Тези разпоредби според френското правителство и правителството на Обединеното кралство, както и според Комисията, са в съответствие с принципа на пропорционалност.

26 Нидерландското правителство посочва по-общо, че са налице причини от общ интерес, свързани с целите за обучение, които могат да оправдаят правна уредба, по силата на която работодател, който осигурява обучение на работник, има право да изисква от този работник да остане на работа при него или ако не направи това, да му заплати обезщетение за вреди. Това правителство счита, че за да бъде пропорционално, обезщетяването трябва да отговаря на две условия, според които трябва, от една страна, сумата за плащане да бъде изчислена в зависимост от направените от работодателя разходи за обучението на играча и от друга страна, да се вземе предвид в каква степен работодателят е могъл да извлече полза от това обучение, както и периодът, през който той е могъл да се възползва от него.

Съображения на Съда

По наличието на ограничение за свободното движение на работници

27 Най-напред, следва да се припомни, че с оглед на целите на Европейския съюз спортната дейност се обхваща от правото на Европейския съюз, доколкото представлява икономическа дейност (вж. по-конкретно Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 73, и Решение от 18 юли 2006 г. по дело Meca-Medina и Majcen/Комисия, C-519/04 P, Recueil, стр. I-6991, точка 22).

28 Това е така, когато дадена спортна дейност с характер на дейност като заето лице или на извършване на услуги срещу заплащане, какъвто е случаят с полупрофесионалните и професионалните спортисти, попада по-специално в приложното

поле на член 45 и сл. или на член 56 и сл. от ДФЕС (вж. по-специално Решение по дело Meca-Medina и Majcen/Комисия, посочено по-горе, точка 23, както и цитираната съдебна практика).

29 В конкретния случай е установено, че дейността като заето лице на г-н Bernard попада в приложното поле на член 45 от ДФЕС.

30 След това трябва да се припомни, че според постоянната съдебна практика член 45 ДФЕС не урежда само дейността на публичноправните органи, но се отнася и до други правни разпоредби, с които се цели колективното уреждане на труда на наетите лица (вж. Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 82 и цитираната съдебна практика).

31 Тъй като условията на труд в различните държави членки са уредени както със законови и подзаконови разпоредби, така и с колективни трудови договори и други актове, сключени или приети от частноправни субекти, ако действието на предвидените в член 45 ДФЕС забрани се ограничи до актовете на публичноправните органи, ще възникне опасност от създаване на неравенство при прилагането му (вж. Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 84.

32 В конкретния случай от преюдициалното запитване е видно, че хартата има характер на национален колективен трудов договор, така че тя попада в приложното поле на член 45 ДФЕС.

33 Накрая, що се отнася до въпроса дали национална правна уредба като разглежданата в главното производство представлява ограничение по смисъла на член 45 ДФЕС, следва да се припомни, че всички разпоредби на ДФЕС относно свободното движение на хора са предназначени да улеснят гражданите на

държавите членки при упражняването на професионални дейности от всякакво естество на територията на Съюза и не допускат мерки, които биха могли да поставят тези граждани в по-неблагоприятно положение, когато те желаят да упражняват икономическа дейност на територията на друга държава членка (вж. по-конкретно Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 94, Решение от 17 март 2005 г. по дело Kranemann, C-109/04, Recueil, стр. I-2421, точка 25 и Решение от 11 януари 2007 г. по дело ITC, C-208/05, Сборник, стр. I-181, точка 31).

34 Национални разпоредби, които възпрепятстват или разубеждават работник, който е гражданин на държава членка, да напусне държавата си по произход, за да упражни правото си на свободно движение, следователно представляват пречки пред тази свобода, дори те да се прилагат независимо от гражданството на засегнатите работници (вж. по-конкретно Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 96, Решение по дело Kranemann, посочено по-горе, точка 26 и Решение по дело ITC, посочено по-горе,точка 33).

35 Необходимо е да се отбележи, че режим като разглеждания в главното производство, според който след приключване на периода му на обучение „joueur espoir“е задължен под страх от заплащане на обезщетение за вреди да сключи първия си договор като професионален играч с клуба, който го е обучавал, може да разубеди този играч да упражни правото си на свободно движение.

36 Макар да е вярно, както посочва Olympique Lyonnais, че такъв режим формално не е пречка за този играч да подпише договор като професионален играч с клуб от друга държава членка, все пак той прави упражняването на това право по-малко привлекателно.

37 Поради това посоченият режим представлява ограничение за гарантираното в рамките на Европейския съюз по силата на член 45 ДФЕС свободно движение на работници.

По обосноваването на ограничаването на свободното движение на работници

38 Мярка, която възпрепятства свободното- движение на работници, е допустима само ако преследва легитимна цел, съвместима с Договора, и е оправдана с императивни съображения от обществен интерес. Освен това в подобен случай прилагането на такава мярка трябва да може да гарантира осъществяването на въпросната цел и да не надхвърля това, което е необходимо за постигането ѝ (вж. по-конкретно Решение от 31 март 1993 г. по дело Kraus, C-19/92, Recueil, стр. I-1663, точка 32, както и Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 104, Решение по дело Kranemann, посочено по-горе, точка 33 и Решение по дело ITC, посочено по-горе, точка 37).

39 Що се отнася до професионалния спорт, Съдът вече е имал повод да отбележи, че предвид голямото социално значение на спортната дейност, и по-специално на футбола в Европейския съюз, трябва да се признае за легитимна целта за насърчаване на наемането и обучението на млади играчи. (вж. Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 106).

40 За да се провери дали система, която ограничава правото на свободно движение на тези играчи, може да гарантира осъществяването на посочената цел и не надхвърля необходимото за постигането ѝ, следва да се имат предвид, както изтъква генералният адвокат в точки 30 и 47 от заключението си, особеностите на спорта като цяло, и по-конкретно на футбола, както и социалната и възпитателната му функция. Релевантността на тези фактори освен това се затвърждава и от посочването им в член 165, параграф 1, втора алинея ДФЕС.

41 В това отношение следва да се приеме, както Съдът вече е постановил, че перспективата за получаване на обезщетения за обучение е от естество да насърчи футболните клубове да търсят таланти и да осигуряват обучението на млади играчи (вж. Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 108).

42 Всъщност ползите, извлечени от инвестициите, направени за тази цел от обучаващите клубове, се характеризират със своя алеаторен характер, тъй като тези клубове поемат разходите, свързани с всички млади играчи, които наемат и обучават, евентуално в продължение на много години, докато само част от тези играчи след обучението си правят професионална кариера или в клуба, който ги е обучил, или в друг клуб (вж. в този смисъл Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 109).

43 Освен това направените за обучението на младите играчи разходи като правило се компенсират само частично от печалбите, които обучаващият клуб може да получи от тези играчи през периода на обучение.

44 При тези условия обучаващите клубове биха могли да бъдат обезкуражени да инвестират в обучението на млади играчи, ако не могат да възстановят похарчените за тази цел суми, когато играч сключи след обучението си договор като професионален играч с друг клуб. Това важи особено за малките обучаващи клубове, чиито направени на местно ниво инвестиции за наемането и обучението на млади играчи имат голямо значение за изпълнението на социалната и възпитателна функция на спорта.

45 От това следва, че система, предвиждаща заплащане на обезщетение за обучение, когато млад играч подпише в края на обучението си договор като професионален играч с клуб, различен от този, който го е обучавал, по принцип може да бъде оправдана от целта, състояща се в насърчаване на наемането и обучението на млади играчи. Такава система обаче трябва наистина да може да постигне посочената цел и да бъде пропорционална по отношение на нея, като взема предвид направените от клубовете разходи за обучението както на бъдещите професионални играчи, така и на тези, които никога няма да станат такива (вж. в този смисъл Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 109).

46 Когато става въпрос за режим като разглеждания в главното производство, от точки 4 и 6 от настоящото решение е видно, че същият се характеризира със

заплащането на обучаващия клуб не на обезщетение за обучение, а на обезщетение за вреди, за които отговаря съответният играч поради прекратяване на договорните си задължения и чийто размер не зависи от действително направените разходи от посочения обучаващ клуб.

47 Всъщност, както посочва френското правителство, по силата на член L. 122-3-8 от френския трудов кодекс това обезщетение за вреди се изчислява не спрямо разходите за обучение, които обучаващият клуб е направил, а спрямо цялата претърпяна от този клуб вреда. Освен това, както посочва Newcastle UFC, размерът на тази вреда се установява въз основа на оценка, основана на критерии, които не са предварително точно определени.

48 При тези условия перспективата да се получи такова обезщетение за вреди надхвърля това, което е необходимо за насърчаване на наемането и обучението на млади играчи, както и за финансиране на тези дейности.

49 С оглед на всички гореизложени съображения, на поставените въпроси следва да се отговори, че член 45 ДФЕС допуска система, която с оглед на целта, състояща се в насърчаване на наемането и обучението на млади играчи, гарантира обезщетяването на обучаващия клуб, когато след края на обучението си млад играч подпише договор като професионален играч с клуб от друга държава членка, при условие че тази система може да гарантира осъществяването на посочената цел и не надхвърля това, което е необходимо за постигането ѝ.

50 За да се гарантира осъществяването на посочената цел, не е необходим режим като разглеждания в главното производство, според който „joueur espoir“, който подпише след обучението си договор като професионален играч с клуб от друга

държава членка, може да бъде осъден да заплати обезщетение за вреди в размер, който не е свързан с действителните разходи за обучение.

По съдебните разноски

51 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 45 ДФЕС допуска система, която с оглед на целта, състояща се в насърчаване на наемането и обучението на млади играчи, гарантира обезщетяването на обучаващия клуб, когато след края на обучението си млад играч подпише договор като професионален играч с клуб от друга държава членка, при условие че тази система може да гарантира осъществяването на посочената цел и не надхвърля това, което е необходимо за постигането ѝ**.**

За да се гарантира осъществяването на посочената цел, не е необходим режим като разглеждания в главното производство, според който „joueur espoir“, който подпише след обучението си договор като професионален

играч с клуб от друга държава членка, може да бъде осъден да заплати обезщетение за вреди в размер, който не е свързан с действителните разходи за обучение.

Подписи